

Izlazi početkom i polovicom svakoga mjeseca. Ciena joj na godinu za našu državu 1 fr. a. vr. a za ine pokrajine 1 fr. 25 novčićah i šalju se, kao i rukopisi, plaćenom poštarinom uredništva.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

NAMIENJENA PUČKOJ POUČI, ZABAVI I GOSPODARSTVU.

Oglase uvršćujuć uz običnu cionu, bez imenih dopisah neprima, a ruko pisah nevrća. Uredništvo Vile, koje se nalazi pod naslovom: Lipova: z p. Magyar-Bóly; županija Baranja.

M O J N A R O D.

U podanku Gerzeleza*
Kano rudnik pun željeza
Leži Taban — grad,
Djeno mjesto tvrdih ruda' —
Nalazi se narod tuda
Oz vinovi sad

Ko željezo jest ustrajan
Narod krasan i značajan
U odluki čvrst,
On se neda previjati
I od vjetra sagibati,
Kano gibki trst.

I kušaju mu Magjari,
Poznanici njegvi stari,
Prijateljstva slast:
Jerbo da se ponapiju
Oko njeg se kupe, priju,
**) Ko mravi na mast.

Takovi su ti mužkarci,
Tog naroda vrli starci
Svi srčani, svi!
Pram iskrnjem blagodarni,
A pram Bogu toli harni
Da jim srce vri.

Izim drugih vlastitosti'
Pun dobrote, srčanosti, —
Čudi svojom blag;
Svskog cieni, svakog ljubi,
Nikom nikad nenahudi, —
S tog svem svijetu drag.

Ljudem dobar, milostivan,
Bogu odan, crkvi viran
Vjera mu je: Krst, —
Med svim inim ljudskim rodom
Koj pod neba živi svodom
Slavna mu je vrst.

Sa svim svijetom je prijazan,
Srcem hrabar a ne mazan,
Mil je narod taj:
No rad svoje narodnosti
Najnježnijoj prijaznosti
Učinit će kraj.

Kad mu rode vinogradi
Gerzelezki plodni sadi
Gostoljub je tad;
Sa svojimi prijatelji,
Dobra vinca ljubitelji,
Veseli se rad.

A kad motriš divno lice,
Žarke oči ko zvjezdice,
I vitkasti stas,
Čim se diče krasotice:
Tad mora ti nehotice
Naježit se vlas.

U podanku Gerzeleza
Jak i vreo put željeza
Narod je to moj!
Spazit mu je i na licu
I na tielu i na sreću
Bunjevački goj.

Lipovčević.

Mongoli u Ugarskoj i Sedmogradskoj.

(Črtica iz starodavnosti.)

■ ■ ■

(Svršetak.)

Dugi lanac strminah, djelecih Galiciju od Ugarske zove se lanac Hrbetskih gorah iliti Karpatah. Bela, kralj ugarski, dao je te gore na nekoliko mjestah presjeći, da putnici uzmognu iz Poljske u Ugarsku, iliti sa sjevera u jug. 40.000 Mongolah razorilo je te prosjeke u Karpatah, te udarilo pustopašnošću preko Munkača i Užgoroda u Ugarsku. Palatin, izišavši jim na sukob, pogubi jezgru svoje vojske odmah u prvoj bitki. A sám, izbjegši smrti, jezdio je dan i noć do Pešte, da o tom užasnom prizoru izvesti kralja.

U to vrijeme prispiju kralju vojaci iz Ostrogona i

Stolnabiograda u pomoć; prispije mu brat Koloman sa svojimi vojnici, ostrogonski prabiskup Matija i Ugria, te kaločki nadbiskup sa svojimi pristašama, i imi pomoćnici svojimi zastavami.

Treći dan, iza nesretne bitke palatinove, bjehu već pod Peštu dojurili Mongoli. Oni su prevalili 72 milje puta za 72 sata. Kratke, crne i bijele zastavice držeći, a jašući, titrali su na hatovih niskih, nepodkovanih, te gladu i nevolji obiknutih, da se što prije ukostice pograbe s protivnikom.

Nekoji su natakli bili konnad vane il kućinah na batine i mašuć njimi po zraku uz grohotnu viku izazivali mejdan. Izpušteni konjici hrlili su za njimi ko verno psetance za gospodarom.

Bela se zatvorio dva mjeseca u zidine peštanske, te tim presjeko svaku priliku boja. Dočim su Mongoli plienili

*) Gerzelez-Blocksberg u Budimu.

**) Osobito prijašnji godinah dolazili bi amo oda svih strana Budimpešte na peluniju, a to biva za dobre berbe i danas.

i pustošili kraje i mjesta oko Pešte. A kad Batu uzè put pod noge i odaljè se od Pešte, tad mu udari iza leđjah Bela s vojskom. Na pustari Mohi stanu obe vojne. Široka ti je tu ravnica 12 miljah. S iztoka ju vienèèe tokajski vinorodni brežuljci, sa zapada okružuju grdne diošgjurske šume, sa sjevera pogleda na nju lomnièki vrh, kano lagan, maglen, oblaèak.

Nju protieèe potok Šajo, granica obih vojskah.

Prodje nekoliko danah kad li jedne večeri pukne glas u ugarskom taboru: Mongoli hoèe da udare noèas na nas!

Vojvoda Koloman i nadbiskup Ugria prikuèe se potoku, da jim preko njega zaprieèe put, a nasrnule da suzbiju natrag. Prepiruè se tako s malim odjelom dušmana zabezèknuše se djedi naši ujutro, kad vidiše, da su Mongoli pregazivši potok u slici polunajeseca, zaokružili njihov tabor. Prepast i emeèa zavladała na sve strane, te težkom mukom umiedoše Koloman, s Ugriom i s Templari (Crkvenjaci), poredati svoju vojsku. Nemogši razbiti mongolskih redovah, raztepoše jezgru svoje momèadi o toèku središta neprijateljeva. Te se neboriše da pobiede, već kako da strelomice uzmaknu.

S uzmakom je poèeo i boj ujedno, te se vojska bježeèe tako raztepla, ko da nikad nije ponjala vojnièkoga sustava i reda. Mrevariti, razdirati, gušiti i zlostavljati bjeguèe vojake biaše Mongolom prva i poslednja zadaèa. Na prostoru od dva dana hoda ležahu lješine ugarskih vojakah. Medju njimi bjehu ubijeni: prabiskup ostrogonski, vitežki Ugria, mnogi biskupi i velikaši kraljevstva. Crna tuga pritisnula je nesretnu Ugarsku. I istom saèa bude otvorena 1700 četvornih miljah velika ravnina od Karpatah do Srbije, od Sedmogradske do Dunava, mongolskoj bjesnoèi na razor i zator.

Malo danah iza bitke pri Mohi osvane Batu pod Peštom, i osvoji ju jednim jurišem; 190.000 ljudih u zatoèištu njenih zidinah poginu u jedan dan!

Žene, starce i djecu ponamješèivali su Mongoli u redove, uzdizavali uhvaèenikom ruke te bodeži i maèevi probadali jim srca. Mongolke oružane ratovke osveèivale se Ugarkinjam. Jedne su usmrèivale, drugim nosove odrezavale, te su jim služile kao rokinje.

Na zarobljenoj djeci ugarskoj vježbala su se djeca mongolska, kako valja sjeèi glave i ubijati ljude. Deèarca mongolskoga su odlikovali, ako je znao jednim zamašajem odrubit il razpoloviti glavu kršèansku.

Ta mongolska neman harala je po svoj Ugarskoj.

U isto doba pustošio je Kadan Sedmogradsku.

Kad je dozrijalo žito na poljih, navieštiše Mongoli po svojih zarobljenicih svim bjeguncem šumah i gudarah, da se mogu vratit u svoje postojbine. Vrativši se svi iz banatskih i sedmogradskih šumah, izgubiše jadni poslje žetve do noge život, da netroše mongolske hrane preko ljute zime.

Dunav se tada neobièno zaledio, a divlji Mongoli zadržavahu se na hatih preko leda kano preko jaka mosta i na ovu Dunava stranu. Tu osvoje Ostrogon osim tvrdjave. Udare i na Stolnibiograd, nu ih suzbi benediktinski nadopap Martinskabrd.

Kadan zajuri tad i pram Dalmaciji, imenito gradu Trávi, u koi je sa pustare Mohi okolišajuè bježao pobiedjeni, nesretni, kralj Bela, da najde zatoèišèe. Nu ga dočekaju na Grobniku vitežki Slaveni Juga, potuku mu ha-

metom vojsku, osove Stjepanovu krunu i oslobode ugarskoga kralja.

U to umre u Aziji veliki kan Oktai. I na tu strašnu viest ostave Mongoli Evropu i vrate se u Aziju, a Bela u Ugarsku, dje je oplakivao nebrojne lješine skroz i skroz o-pustošene i uništene svoje kraljevine!

Kadan znanagi preko Bosne i Srbije u Bugarsku. Tuj sustigne Batu i pojure zajedno u Aziju.

Velikovaradinski kanonik Roger, Kadanov rob, izmaknuv sretno mongolskim èetam, vrati se kroz Sedmogradsku u Ugarsku. On piše ovako: „Crkveni zvonici pokazivahu mi put u domovinu; jer su ceste i puti zarasli trnjem i draèjem. Èešnjak (bieli luk) i hren što sam ga nalazio po seljaèkih bašèah biaše mi presladka hrana. Inaèe sam jeo travu i korenje. U Erdeljskom Biogradu pokrivala su tlo mrtvaèke kosti i lubanje, a krv pokojnikah oblievala je kamenje i zidine. Deset miljah otle našao sam ljudih, zidajuèih si sgrade. Oni mi udieliše kruha umiešena i peèena s kore hrastove. I bio mi najvrliji, mislim, užitak u životu mom!“

* * *

Bunjevèe i Šokèe! Evo ti žive, istinite slike; kako je u nevoljnom: popljaèkanom, razorenom i groznom stanju ostala Ugarska iza ratovah mongolskih! I da nebi Grobnika hrvatskoga, toga grobnoga polja za Mongole, tko zna, dje bi bio Bela kralj, dje li mu nasliedjena kruna Stjepanova? I kralja i nju spasili su dvobritki maèevi jednokrvene jugoslavenske braèe naše, pobivše hametom, divlje mongolske èopore na hrvatskom, suhom, polju grobnikièkom!

I tvoji su se djedovi, milane moj! s Magjari sugradjanij tvojimi borili proti Mongolom onda za spas i obstanak ugarske naše domovine. Borili se i pali; u vitežkoj borbi dièno pali. Do onog ti se doba pradjadi odlikovali kao Slaveni i prasjedioèi Ugarske. Od onda do Mohaèa i Vilagoša sledio si je uzorno. A slediš je i danas: razprostiruè se kao i ini narodi Ugarske, hrvajuè se umom, tom naprednom luèju 19 vjeka, za slobodu svoje narodnosti i jezika. U taj te boj poziva Božja pravica. sukrvnost slavenska i tvoja budućnost, sa kojom sretnom vapije potomstvo tvoje, i èedo posveèene krvi i mlièka Slave majke i Slavke ljube tvoje!

Ti si mi, Bunjevèe i Šokèe! po Bogu i zakonu u svem i po svem ravan gradjanin Ugarske, kao Magjar, Niemac, Ruten, sugradjanin; a Slovak, Srbin Bošnjak, Hrvat jednokravan, iskren i odlučan brat tvoj!

Niesi li se još dojmio slobode narodnosti i rieèi tvoje, dragane moj! sâm si kriv. Tu krivnju pod noge, pa odsele pozornost pazi u erkvi, u uèicni, u sudaèkoj sobi, u obèinskoj kuèi, — da se ponosiš svojom narodnostju, da ti po njih zvoni majèina tvoja rieè!

Ovu sam ti crtu iz poviesti zato izvadio, da se umiš braniti proti onima koji vele: da si mi došljak u Ugarskoj, pa ko takav da se seliš iz njegove domovine. Reci mu, pobre da su tvoji šukundjedovi prije Atila, Bata, Pete, Kadana, Tomorija i t. d. u Ugarskoj bili; a ako su poginuli, to su i njegovi djedovi zaglavili. K ostankom djedovah tvojih, slavski sine! Slaveni su došli, po rodstvu i kumstvu krv ti u krv prelièli, s njihovimi ostanci i njemaèkimi pridošlicami Ugarsku napuèili. Pa što pravo i Bogu je drago!

Odgovor je jasan i pravedan.

Mladi rodoljub.

Prijatelju M. . .

Rado mi se hvališ   Čuvaj mi se brate,
Da se svuda krećeš   Ijubi skromnost rade
I ko pero vjetrom   U Njoj ti se sreća
Amo tamo liečeš.   Vazda prije nadje.

Ne budi mi pero,
Kojim vjetar trese,
Vjetar pero često
Na smetnjak odnese.

Jelica K.

Nesretna Marija.

CRTA IZ ŽIVOTA.

III.

(Nastavak.)

U ovakvom stanju je bila naša Marija kad ju je u 17 godini jedan mladi trgovac iz S. b. t. c. e. zaprosio. Ove vrsti ljudi prije traže novac, pak onda djevojku. Buduće su za ono vrijeme kame-ralski činovnici razglašeni radi bogatsva, nećemo se čuditi, što je Bačvar trgovac ruku Marije zaiskao od Gospodara Beljovaka, a ovaj Mariju i tako za teret smatrajuć nije ništa razpittkivao, već u ženitbu privodio, a Marija se tomu nije protivila — jer ljubavi slast još nije osjećala. Pa da je od strane muzeve mudro a od strane svekrvine razborito ponašanje bilo, to bi lagano od Marije napravili dobru ženu i pogodnu snaju.

Al kada je muž izkusio, da se u nadi prečije prevario, nije više pokušavao svoje srce da u njem uzbudi ljubavi čuvstvo, koje bi kadro bilo s vremenom i Mariju zadahnuti, jer joj srce bilo u dnu nepokvareno; nego je svakom prigodom njenu neukost i neuvježbanost uporabio da ju pecka i od nje ruglo izvodi. A mati, mjesto da je nastojala nauku u Mariji naknaditi a u sinu priti ljubav, — buduće je više vremena s Marijom provodila, te njezino siromaštvo na umu i srcu dublje upozнала, ona je, žalosti! njezine malne sve crnjimi bojami mastila pred sinom, pak najposlje njegovu mržnju i zlobu proti supruzi na toliko razvila da je muž nije htio na dalje uz svoj bok da trpi, već je sve korake učinio: da se od nje razstavi.

Marija je tada bila već mati jedne kćeri od godine danah. I kad ju je rodila, tad je prvi dah ljubavi začela. Da je imala do-broga muža i mudru svekrvu, sad bi se ovaj trak ljubavi u dra-gom čedu i u muža bio prelio. Al kada se okolnosti kod njezina začeca prisegle, da će ju preko čila života progoniti: Marija i s čedom u naručaju nije prijateljsko ponašanje našla. Nju su i sad tlačili i gazili. Al buduće je sad u čedu našla sve osjećaje, što su joj roditelji i muž uzkratili — sve je dragovoljno snosila, spremna — ma kao služkinja uz muža si ostati. Nu zalud je bila njezina prošnja, zalud poziv na čedo, muž od matere podpaljivan, volio se i od kćeri razstati, nego s Marijom dulje ostati; osobito kad je vidio, da bi se Marija spremna bila, prije sa životom no s ćerkom se dieliti.

1848-a godina zatekla je Mariju u Kuli, sretna je bila, što je, — u djetinstvu po materi zanemarena — u srcu nekih dobrih ženah smilovanje probudila i od njih barem u švelu unjetnost ste-kla, pa se je od muža odbačena povukla u Beždan i tamo male cure učeci, siromašno se kruhom hranila. Al poklem je razkošan život Beljovaka prije no što bi mislio u čeljust nemoći utiskao, pa iz Pešte — kamo je poslje udaje Marijine otišao — iztisuuo, po-tražio je svoju nesretnu Mariju; nadajući se, da će u nje naći najiskreniju negu. U tom se nije ni prevario, al je sudbinu Marijinu — i onako žalostnu — baš u groznu pretvorio.

Marija je bila dobra keći, te nije esapila da će joj otac ove-ćati trošak stana, hrane i odjela; što se s njegovom od 60 frti mirovinom ni spola nije naknadilo, nego videći otca potlačena ne-voljom i nemoćju, uzdigne oči k nebu i uzdahne: hvala Tebi Sve-mogućići što si mene u porodici najslabiju odabrao, da budem šta-pom starosti moga oca.

Bog bi dao, da je nevolja i u srcu Beljovakovu bolju čud uz-budila: al žalibože ovo se nije zgodilo. On svojih strastih nije za-uzdavao. Pio, jec i pušio bi brez mjere. A poklem čila Marijina požrtvovnost nije bila dostatna da se starcu onoliko nabavi, koliki je bio jaz njegeve razuzdanosti, zato je dan i noć čangrizao i si-rotu, tužnu, žalostnu i umorenu Mariju progonio. Nesnosnost stanja i time je rasla, što je starac Beljovak takve imo običaje, da ga smutjivani i ogadjeni sukućani nisu trpili,

Al se njezina nemila sudbina ni ovom nevoljom nije izdovo-ljila, već je poslužila nemilostiva muža da je našo prigodu te je kradom iz stana Marijina kćer odneo i sobom u S—b—t —u odvezo. Tim srce Marijino na smrt bi ranjeno. Sva njezina ljubav — koja joj u srcu plantijaše, jedino hranivo svoje u toj curici je nalazila; pak evo joj okrutne ruke i ovo uništiše. Beljovak otac, Beljovak djed, jerbo nije nikad imo ljubavi prama svojoj kćeri — sad nije imo ni sažaljenja, već je za novac izlo svoju unuku onomu otcu, koji je volio pohulit i svoje rodjenče, nego li mater uz svoj bok trpiti. Nemio glas kako je pripit stigo do uših nesretne matere, tako ju je ošinuo, da je onesvjestjena pala i samo milosrdnom niegom pobožnih komšinicah životu se povratila. Kamo da se o-krene, komu li da se potuži? kad joj ono — što joj najdražje i najmilije — izdade vlastiti otac. Al oštra bol ne dadne joj mira, već ju neprestano goni od popa do sudca. Prolaze nedjelje i mje-seci a žalost se nestišava već kuca na vratih svake vlasti, dok ih nije plaćom sklonila, da su joj kćerku Klementinu povratile.

Mislio bi čovjek da se ovim izljutita nad njom okrutna sudbi-na, al bi se prevario; jerbo joj rinula trn u srce, koji ju do konca života bockao. Vrieme, što ga je Klementina u očevoj kući pro-bavila, okužilo joj srce, da materinska neugashljiva ljubav nije u njem više nalazila — odjeka. Svekrva Marijina, nerazborita baba Klementina, zavidevši u djetetu ljubav prama majci, svu je pom-nju uporabila, da ju pomoćju svojega sina — ugasi u unuki. Ej, — šta ti nisu nevinom djetetu o materi govorili! Nju su ludom nači-nili, sve zloće i neukosti na nju natrpavali, razvili djetetu obilnost svaki dobarah i živimi bojami majali puko siromaštvo materino, u kom se je Klementina morala vajjati, tobož sbog nevaljanosti svoje matere. Neznamo, dali je ovim putem dozvolio Bog da se umnaža križ Marijin, ili nije htio da krati slobodu i zločestnu duhu? Al Klementina je povjerovala sve, što joj nevaljana baba o materi ka-zivala, uz to je i veoma obljubila obilnost u hrani i sjajno st u odjelu. Nije se dakle radovala kada su ju k materi natrag odveli, te je svakom prigodom — kada bi ju mati za dječje krivnje ko-ri-la — svoju mater ludo pecala i na oči joj bacala da sbog nje mo-ara da trpi siromaštvo, gdi bi mogla živiti u izobilju.

Istina je što Niemci kažu: da desetero djece nije kadro jed-nu mater održati, koja je sposobna bila za njih desetero bol pre-trpiti. Mati, silne godine provede, reko bi, kao robkinja uz kolievku, uz krevetac svojih malanih. Mati trpi glad, zimu, žestmu umor, neprekidan rad, samo da uzmože odstranit svakake patnje od svo-jih ljubljenih. Al djeca neće od sebe nijedan užitak da odbiju te tim patnje oca i matere da unanje.

Ona okolnost, što Marija sbog nesnosljiva oca već ni kuće za stan nije našla u Beždanu — i što je muž ovde lakše mogo do kćeri dospjeti, odlučila je, da se Marija preselila u Kulu, dje je u žalostnom svojem životu barem kad ikad sažaljenje u milostivom srcu dobrih gospojah našla. Sirota nije mislila, da je ovo — ono mjesto, u kom je njezina nemila sudbina skovala oružje, kojim će joj tielo i dušu oboriti, pak sa svih strana začepiti i najmanji zde-nac, iz kog bi u buduće mogla čepiti smilovanje i sažaljenje. Jer to je u ljudskih odnosaji svakdanje, da — ako si po okolnostih nagne-nan, il slabostju prevaljen, il himbenostju zavarano u mrieže grieha pao, onda ti se grieh predstavlja očima neprekidno, kao da te progoni, a nevinost da se od tebe odkreće, kano od pogibeljiva; dočim ti skrušenosti nevjeruju i nepouzđano te gledaju. Kud god se dakle okreneš, srećaš se porugom, preziirom, nepouzđanostju ili ladnošću.

(Sliedi.)

zkvh.org.rs

Viestnik.

— U englezkom parlamentu reče nedavno Disraeli: da mu bugarske stvari nisu poznate. Drug mu pako Derby odvrati: da nije moguće spasiti bolesnika (Turske) od samoubijstva i prirodne smrti. Jer se zna, da je u Bugarskoj obješeno 200 učiteljah i popova. U gradu Filipopolju razapeto je u crkvi 6 svećenikah, a smaknuto 5000 otmenijih osobah. U Trnovu ih ubijeno 2500, a po bugarskih selih palo je 80.000 nevinih seljačkih žrtavah; 20.000 ženah i djece odvedeno je na prodaju. Pa to roblje da budu Turci, a Bugarsku da nasele Cerkezi i Kurdi? (Gl. Crnogorca.)

— Sad se istom vidi, da je sbrska rata osnova plitko proučena. Prus Blum je snovao sadanji pravac turskoj vojsci. „Pustiv Prusom da mu pojedine sborove potuku, Benedek, kako je poznato, vele „Nar. Nov.“ nije više mogao sa sdruženom vojskom neprijatelju da odoli. Toga se bojati i gleda Srbah s osnovom Cernajevljevom.“ — Pod Kerimpashaom provalilo je 70.000 Turakah u Srbiju. Zajičar i Knjaževac su pali, a Milanov glavni stan je na Deligradu. Leonidovom hrabrostju hoće on da brani svaku stopu srpske zemlje. Cernajev je generalisim sve srpske vojske. Despotović glavni vojskovođa bosanskih dobrovoljacah. Vele, da je Bazaine pod imenom Osmanpasha turski gjenral u Vidinu.

— Grahovac je iza 18 godina zamienio Vučijod kod Vrbice, dje je 27 srpnja izmed Crnogoracah pod knezom Nikolom i Turakah pod Muktarašom bila krvava bitka. Tu su Crnogorci uništili 12 batalijunah Turakah, a 4 ih se jedva biegom spasila. U toj sječi pao je štopski časnik Kuršić bej, Husein — Hadži i Nurci — aga; Osmanpasha živ uhvaćen; a Muktar, u lievo uho ranjen, pobjego u Trebinje, dje ga obkolila vojska vojvode Petra Vukotića, Paje Boškovića i Peka Pavlovića. Dok ovo dojavimo našim štociem Trebinje će se predati; jer bi Muktar za bjegstvo ostao jedini put preko Popova, nu i tuj bi ga umlatio vojvoda Ive Musić. Da Muktaru nije Gjeladinpasha porenuo u pomoć, već bi se knjaz Nikola sjedinio s Colak-Antićem na Sjenici.

— Kao što je knez Nikola pohodio s bojista Cetinje i svoju obitelj, tako je i Milan pogledao Biograd, svoju suprugu, i prvorođenog si sineća. Nu i jedan i drugi vratilo se opet k vojsci; onaj da pjeva nad osvojenom Hercegovinom, a ovaj da mane turčinom iz svoje kneževine. Zato je i Deligrad i Aleksinac jako oboružan. Kod Deligrada su s najvećim grom 24 topa, a 24 oko Aleksinca. Irane imadu obe tvrdjave na cilu godinu za 15.000 momakah. (N. Novine.)

— Kneginja srpska Natalija poklonila je na ratne svrhe 1 milijun franakah, a dobroćinitelji ruski 15.000 rubaljah; neki Samarini, bogat Rus, pako poklanja kršćanom na Balkanu 300.000 rubaljah, veli „Zastava“ po viestih „Ruskoga Mira.“

— Odlučna dakle bitka bje se pod Černajevim u dolini rieke Morave. 14 kol. 5000 Crnogoracah razteplo je i hametom potuklo 20.000 Turakah na Kučih, te izmiešani med Medunom i Dinošem puna tri sata krvarili se kundaci i hangjari. Turakah je stradalo već doslje u toj sječi preko 10.000, Crnogoracah, od koji je pojedjinac 17 Turakah sasjekao, 400. Po broju mrtvih neprijateljnah, ovo je bitka do sada najsjajnjija, te je ulila srpskoj vojsci toliku hrabrost, da je crnogorski zastupnik Mašo Vrbica u taboru Milanovu reklo: da o miru nema ni govora, već turčina iz srbskih zemaljah il protjerati, il srbstvo do noge izginuti. (N. N.)

— „Ako izmedju Hrvatah, srbah i Bugarah imade plemenskih razmiricah, koje polaze od davnine, neka naši prijatelji prepuste nam razpravlanje i izravnanje ovih domaćih zadjevicah; a mogu bit uvjereni, da ćemo ih mi sami, u zgodno vrijeme i u duhu bratskom poravnati. Za sada svih nas je prva briga, da i Balkanu prosine zora; prva želja, da Bog blagoslovi srbsko oružje veli „Primorac.“

— 29. kolov. 1861 g. poslala je magj. akademija znanosti svoga člana i zastupnika Frana Toldija k proslavi Tekelijeve stoljetnice u Novisad. U svom kićenom govoru reče Toldy: da Magjar rado gleda razvitak srbske inteligencije i književnosti. „Zastava“ dokazuje, da je Toldy promašio istinu.

— Brod „Kastor“ odvuko je niz Dunav preko Djerdapa na tri šlepa magj. dobrovoljce sa konji za tursku vojsku. (Nar. Novine.)

— „Der serbisch — ungarische Aufstand vom Jahre 1735“ važna je knjiga za 90 nč. izašla u Lipskom od Milana Savića posvećena Lazi Kostiću. Dobiva se u knjižari braće Popovičah u Novomgradu. (Zastava.)

— Pjesme dra Stjepana Iljaševića,“ kanonika u Varaždinu. str. 189 u 8-ni Dobivaju se po 80 nč. u knjižarni Albrehta i Fiedlera u Zagrebu. Veteran Iljašević, u koliko mu pjesmotvore poznamo, nije uznosit, ali je jezgrovit umotvoritelj pjesama. One će s toga i našem puku biti dobrodošle.

Gospodarstvo.

SNIET u zitu, osobito u šenici, lako možeš utamaniti prije usjeva na ov način: Kupi u dućanu il u ljekarni (pateki) za svaki vagan (mierov) šenice, što ju kaniš sijati, 6 lotih modrićnine (t. j. modrikove kiseline što se njemački zove: Blausaure) i, 6 lotih obične kuhinske soli. Raztopi (razmoči) to u mlakoj vodi od 4 polica (ilti holbe). Dan prije nego li pojdeš da šenicu siješ, ulij tu smjesu razodnjene modrićnine, soli i vode u viedro (škap) il koritašće (za to odredjeno), te u njoj izžuljaj i dobro izperi usievnu si šenicu tako, da svako zrnce malo promokne, i šenice ti neće poplaviti sniet. — Osim toga sniet ubitačna prijatna lieka imaš još jedan način, kako ćeš sniet iztriebit iz šenice. A taj način jest: da dan prije usjeva priredjenu za usjev šenicu u prah stučenom sadrom (žestom, gipsom) il neugašenim krečem dobro posiplješ i pregrštaš. Pokušaj, pa ćeš reći da Blaž ima pravo.

VODU frižku piti na tašće jako je zdravo. Pokušaj najprije četvrt sajtljka, zatim sajtljka, a najposije holbu, pa ćeš mi biti, prijane i prijo, i okretnijega i zdravijega tiela!

Mladi rodoljub.

Svaštice.

Neki seljak došao u varoš, i opazio nasred pijace liepo napravljen kip. Stane sa svih stranah motriti. Neki čupavi učenjak hotće sa seljakom budalaštinu provesti, zapita ga: šta on toliko zagléda oko toga kipa? Seljak odgovori kako nebi gledao, kad je tako liepo napravljen; samo da je mi znati kakvi je ovo kip; Ako nisi znao, reče učenjak, to ti je pravica! Ao tužan, vikne seljak, ta već otkad hodam i tražim sbog baštine pravo! Već sam bio i kod naše obćinske kuće, i u gruntovnici i Bog te pita kud nisam bodio — novce trošio i mitio, pak nikako nemogu da nadjem pravo! Sve me šalju viškalu. A šta mi košta hodati i pravicu tražiti, kad ste vi nju iz kućah izagnali, i na pijac postavili! Učenjak obriše brkove pak ostavi seljaka, a on u svojoj prostoti, vajkajue se otidje kući.

Zagonetka.

Na tielu mi ponabreko, nabreko pa boli,
Prvog slova mienu steko, svatko me najvoli:
Bez jednog i drugog veće niti zdravlja, niti sreće!

Mladi Rodoljub.

ODGONETKA ZAGONETKE u 15-om broju „Vile“

Navadno se nakrivljuje
Kad je sofru ili pir.
A što mužkom dolikuje:
ljeti nosit je š e š i r!
Ako koje gradjevine
osnov kadgod zaišteš —
Peru, kistu vješti sine
i sám si ga na-r i š e š!

KRUNOSLAV.

Zagonetku u 12 br. „Vile“ odgonenuo je v. g. Roko Vučevac, župnik u Bučju, algebraički ovako:

$$2x - 2x - 5 - x = 100$$

$$5x = 100 - 5 = 95 = 19, \text{ dakle}$$

$$19 - 38 - 43 = 100.$$

Isto tako i onu: vol — lov u 10 br. ovoga lista.

ZAGONETKU pako u 13 br. „Vile“: BOR — ROB, odgonetnula je pl. rodoljubka. gdjica Manda Alavamićeva, u Bučju.

CIENA IRANE: na Bajskoj pijaci dne 23-og kolovoza 1876. (Uzima se po 100 kilogramma težini.) Čisto žito najbolje: 9 fr. 70 novčića; srednje vrsti 9 fr. — nč. Napolica najb. 7 fr. 80 nč. sred. 7 fr. 60 nč. — Raž najb. 7 fr. 80 nč. sred. 7 fr. 50 nč. — Ječam najb. 4 fr. 40 nč. sred. 4 fr. 20 nč. — Zob najb. 6 fr. 10 nč. sred. 5 fr. 90 nč. — Kukuruz: 5 fr. 60 nč. — Proja — fr. — nč. — Grah — fr. — kr.

Visina vode dunavske 21-og kolovoza 1876.

Budapešt: 1,86 M. nad 0 (ništicom) opada

Požun: 1,65 M. „ „ „ opada

Vrieme u Baji — iza trajne i žestoke „suše nešto se naoblačilo, daj Bože kiše!

Poruke uredničke:

I druga sedmica evo protiče odkako je Vila poletila na ruke Slavonaja juga ugarskoga, a braća i dužnici nikako neće da se sjete svoje dužnosti i njene sirotinje. Za ljubav obće naše stvari molimo jih iznovice, da što prije uplate dug svoj. — V. g. M. V. Starogradiška: Jao nam pokrštenje islama čekajućim! Zovite me crncem samo me oslobodite, a ja ću si slobodan po volji i želji urediti kuću svoju! Ovo je prvo — zahvaćajuće i srednje je posljednje. Ovako raja plače, a i Vi bi da ju tištite što jače?!